

Research Article/Araştırma Makalesi

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Yer Alan Türkiye Şehirleri İncelemesi

Analysis of Turkish Cities in the UNESCO Creative Cities Network

Alper ATEŞ¹

Halil SUNAR²

<https://doi.org/10.15659/tjss.2026.021>

ÖZ

Kültürel mirasın korunması ve yaratıcı endüstrilerin kentsel kalkınma stratejilerine entegre edilmesi, günümüz küresel rekabet ortamında şehirler için stratejik bir önem arz etmektedir. 2004 yılında kurulan UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, gastronomi, edebiyat, müzik, tasarım, zanaat ve halk sanatları, film ve medya sanatları olmak üzere yedi farklı tema üzerinden şehirlerin sürdürülebilir kalkınmasını teşvik etmektedir. Türkiye, zengin kültürel birikimi ve yerel dinamikleriyle bu ağda aktif bir şekilde temsil edilen ülkelerden birisidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil olan şehirlerinin, UNESCO tarafından nasıl tanımlandığını ve hangi özelliklerinin ön plana çıkarıldığını incelemektir. Araştırmada, Türkiye'den Gaziantep, Hatay ve Afyonkarahisar'ın gastronomi; Kütahya ve Bursa'nın zanaat ve halk sanatları; İstanbul'un tasarım, Kırşehir ve Şanlıurfa'nın müzik; Kahramanmaraş'ın ise edebiyat alanındaki üyelikleriyle ağda yer aldığı tespit edilmiştir. Türkiye, film ve medya sanatları yaratıcı alanlarına, ağa dâhil olmayan 72 şehirden adaylar çıkarabilir. Bu durumun gerçekleşmesi için, yerel kültürel envanterin ve potansiyelin belirlenmesi, stratejik planlamanın ve yönetişimin sağlanması, katılımcı ve kapsayıcı bir süreç organizasyonu, kültürel altyapı ve kapasite gelişim süreci, ulusal ve uluslararası görünürlük çalışmaları, güçlü ve sürdürülebilir başvuru dosyaları, politika ve finansman desteklerinin sağlanması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: UNESCO yaratıcı şehirler ağı, Türkiye, sürdürülebilirlik, kültürel miras

¹Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği Bölümü, alpera@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4347-7306

²Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Tirebolu Mehmet Bayrak Meslek Yüksekokulu/Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, halil.sunar@windowslive.com, ORCID: 0000-0002-5131-4056

ABSTRACT

Preserving cultural heritage and integrating creative industries into urban development strategies are of strategic importance to cities in today's global competitive environment. Established in 2004, the UNESCO Creative Cities Network promotes the sustainable development of cities through seven different themes: gastronomy, literature, music, design, crafts and folk art, film, and media arts. Türkiye is one of the countries actively represented in this network, boasting a rich cultural heritage and local dynamics. This study aims to examine how UNESCO defines the cities included in the UNESCO Creative Cities Network and which of their characteristics are highlighted. The research found that Gaziantep, Hatay, and Afyonkarahisar represent Türkiye in the field of gastronomy; Kütahya and Bursa in crafts and folk arts; Istanbul in design; Kırşehir and Şanlıurfa in music; and Kahramanmaraş in literature. Türkiye can nominate candidates from 72 cities not included in the network for the creative fields of film and media arts. For this to happen, it is necessary to identify the local cultural inventory and potential, ensure strategic planning and governance, organize a participatory and inclusive process, develop cultural infrastructure and capacity, carry out visibility activities at the national and international levels, prepare strong and sustainable application files, and provide policy and financial support.

Keywords: UNESCO creative cities network, Türkiye, sustainability, cultural heritage

1. Giriş

Son on yılda, giderek artan sayıda şehir kendilerini “yaratıcı” olarak nitelendirmektedir. “Yaratıcı şehir” kavramı kültür ve yaratıcılığa odaklanan bir kentsel canlandırma veya yenileme biçimidir ve aynı zamanda yeni yatırımları çekmek, turizmi geliştirmek ve yeni pazarları büyütmek için yaygın bir stratejidir (Gathen vd., 2020, s. 727). Bu gelişmeler kapsamında yaratıcı şehirler, kentsel dönüşüm ve yeniden yapılanma için popüler bir yaklaşım haline gelmiştir (Khan vd., 2025, s. 463). Buradaki temel amaç, şehirlerin aktif kalkınmasında yaratıcılığı ve kültürel miras endüstrisini temel öncelik haline getirmek gibi ortak bir hedefe ulaşmak için birlikte çalışma çabasıdır (Nursanty ve Susilowati, 2021, s. 383).

Kültürel ve yaratıcı endüstriler terimi genellikle “kültürel ekonomi”, “yaratıcı ekonomi” veya “yaratıcı sınıf” gibi benzer kavramlarla aynı bağlamda kullanılmaktadır (Gibson ve Kong, 2005, s. 541). Kültürel ve yaratıcı endüstrilerin yanı sıra, yaratıcı şehirler kavramı 90’lı yılların ortalarında gelişmiştir (Jurene ve Jureniene, 2017; Gathen vd., 2020) ve bir kentsel canlandırma veya yenileme biçimi olarak birçok şehir yaratıcı şehir olmak için çaba göstermeye başlamıştır (Mackiewicz ve Namyślak, 2021; Khan vd., 2025). Şehirler, yaratıcı çağın temel ekonomik ve sosyal örgütlenme birimleridir (Ratiu, 2024; Connolly, 2025). Şehir, sahibinin mülkiyeti ve kimliği hakkında bize fikir veren bir yerdir. Bu kentsel alanda, yaşam tarzı ile sakinlerinin yaratıcı potansiyelinin bir karışımı söz konusudur. Yerleşik topluluğun yaşamı, mekânın içinde bulunduğu zevkler ve çevre ile ilgilidir ve mevcut bağlama göre yaratıcılık ve benzersizlik geliştirme potansiyeli haline gelmiştir (Bawole, 2020, ss. 121-122).

Son otuz yılda yaratıcı şehir paradigmasının evrimi, yer oluşturma kavramını ve yaratıcı ve kültürel ekonomi bağlamında kentsel kalkınma için sanat ve tasarımın anlamını önemli ölçüde değiştirmiştir (Sarı ve Mengi, 2022). Bir yaratıcı şehrin geliştirilmesinde oldukça önemli olan temel husus, mevcut kamusal alanda yerel kültürün, kültürel kaynakların ve sanatın tarihini ve anılarını topluma tanıtmaktır (Prayuko ve Kusliansjah, 2023, s. 58). Şehirde yaşayan ve çalışan insanlar için benzersiz ve anlamlı bir yer kimliği geliştirmeye yönelik çabalar, şehir sakinlerine “bu şehri seviyorum” hissini yaşatmakta ve şehre gelen ziyaretçi ve turistler içinse bir cazibe merkezi olmaktadır (Florek, 2011, s. 346). Turizm sektörü, destinasyonu farklılaştıran, yerel

ve bölgesel özelliklerle doğrudan bağlantılı ürünler aracılığıyla yaratıcı şehirlerin gelişimine destek vermektedir (Arcos-Pumarola vd., 2023, s. 1).

Yaratıcı endüstriler ve turizm, şehir stratejilerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Son yıllarda kültür hem gelişimleri hem de çekicilikleri açısından birçok destinasyonun stratejilerinin merkezi bir unsuru haline gelmiştir (Nasution vd., 2021; Iakovaki vd., 2023). Aslında, şehirler rekabet güçlerini artırmak için turizm stratejilerinde yaratıcılığı kullanmaktadır (AlShaalan ve Durugbo, 2025, ss. 1-2). Bu yaklaşım yaygınlaştıkça dünya çapındaki farklı şehirler, kimliklerini şekillendirme ve ekonomik büyümeyi yönlendirmede kültürel endüstrilerin potansiyelini fark etmeye başladıkça, iş birliğini ve fikir alışverişini teşvik edebilecek bir platforma ihtiyaç duymuştur (Leng vd., 2023, ss. 95-96). UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı (UYŞA), sürdürülebilir kentsel büyümenin temel taşı olarak yaratıcılığa öncelik veren şehirleri bir araya getirmeyi amaçlayan bu platform olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye, sahip olduğu zengin tarihsel mirası, çok katmanlı kültürel yapısı ve güçlü yerel üretim gelenekleri sayesinde UYŞA içerisinde önemli bir ülke haline gelmiştir. Türkiye, özellikle gastronomi, el sanatları, tasarım ve müzik gibi alanlarda öne çıkan şehirleri ile yerel kültürel değerlerini uluslararası platforma taşıyarak önemli bir görünürlük elde etmektedir (Fakıba-Dedeoğlu & Yalçın, 2025; Öncüler vd., 2025). Literatürde UYŞA’da yer alan Türkiye şehirleri üzerine gerçekleştirilen çalışmalar şehir markalaşması (Mutlu ve Sandıkcı, 2024; Öztürk, 2026), kültür turizmi (Kolukısa ve Fidan, 2026; Zengin vd., 2024), gastronomi turizmi (Boz ve Kayran, 2026; Bulgan, 2021) ve yaratıcı ekonomi (Gülduran & Arıkan Saltık, 2020; Göker Özyürek, 2025) konularında yoğunlaşmaktadır. Buna karşılık Türkiye’de ağ içerisinde yer alan şehirlerin bütüncül biçimde karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışma, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı’nda yer alan Türkiye şehirlerini yaratıcı alanları, kültürel değerleri ve sürdürülebilir kalkınma perspektifleri doğrultusunda incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın, Türkiye’nin yaratıcı şehir politikalarının anlaşılmasına katkı sunması, kültürel mirasın turizm ve yerel kalkınma ile ilişkisini ortaya koyması ve gelecekte UNESCO adaylığı hedefleyen şehirler için yol gösterici bir çerçeve oluşturması beklenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacına ulaşması için oluşturulan araştırma sorular şunlardır:

- i. Bu şehirler UNESCO tarafından nasıl tanımlanmışlardır?
- ii. UNESCO bu şehirlere ait hangi yaratıcılık özelliklerini ön plana çıkarmıştır?
- iii. Türkiye’den daha fazla şehrin bu ağa dâhil olması için yapılması gerekenler nelerdir?

2. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı (UYŞA), ekonomik yaratıcılıkları aracılığıyla kimliklerini belirleyebilen çeşitli şehirler arasında çeşitli iş birliği çabalarını teşvik eden bir kurumdur (Kongmee vd., 2024, s. 17). UYŞA 2004 yılında kurulmuş olup dünya çapında 350 üye şehre sahiptir ve bu şehirler için sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla ortak çaba göstermektedir. Ağ yedi yaratıcı alanı kapsamaktadır. Bu alanlar aşağıda verilmiştir (UNESCO, 2025a):

- **Zanaat ve Halk Sanatları:** Geleneksel zanaatkarlığı, zanaat becerilerini ve yerel kültürel mirası koruyan ve teşvik eden şehirler.

- **Tasarım:** İnovasyon, kentsel planlama ve ekonomik büyüme için bir araç olarak tasarıma öncelik veren şehirler.
- **Film:** Güçlü bir film endüstrisine sahip, yerel yapımları, festivalleri ve sinema mirasını destekleyen şehirler.
- **Gastronomi:** Mutfak gelenekleri, sürdürülebilir gıda sistemleri ve gastronomik yenilikleriyle tanınan şehirler.
- **Edebiyat:** Zengin bir edebiyat geçmişine, aktif yayıncılık endüstrilerine ve edebiyat festivallerine sahip şehirler.
- **Medya Sanatları:** Dijital yaratıcılık, yeni medya teknolojileri ve interaktif sanatlarda üstün olan şehirler.
- **Müzik:** Performans mekânları, festivaller ve müzik eğitim programları da dâhil olmak üzere güçlü bir müzikal kimliğe sahip şehirler.

UYŞA, yaratıcılığı ve kültürel endüstrileri kentsel gelişimin temel bileşenleri olarak teşvik etmeyi ve bunları daha geniş şehir geliştirme stratejilerine yerleştirmeyi amaçlamaktadır (Gathen vd., 2020; Prayudi vd., 2024). Ağ, üye şehirlerin arasında uluslararası iş birliğini teşvik ederek bu sektörlerin yerel olarak tanınmasını ve desteklenmesini sağlamaktadır. Ağın genel amacı, yaratıcılığı ve kültürel endüstrileri kentsel gelişimin ayrılmaz bir parçası haline getirmek ve paylaşılan hedefler aracılığıyla aktif uluslararası iş birliğini kolaylaştırmaktır (Fakıbbaba-Dedeoğlu & Yalçın, 2025, ss. 75-76). UYŞA, şehirleri güvenli, dayanıklı, kapsayıcı, sürdürülebilir ve geleceğe hazır hale getirmek için kültür ve yaratıcılığı kentsel gelişim planlarına dâhil etmektedir (UNESCO, 2025b, s. 1).

UYŞA, üzerinde yapılan çalışmalar, bu ağın bilgi ve uzmanlık paylaşımının yanı sıra şehirleri markalaştırma amacıyla da kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır (Gathen vd., 2020, s. 735). UYŞA üyesi olmak, kentin kendisine getirdiği muazzam avantajların farkında olan çok sayıda kentin elde etmeyi arzuladığı prestijli bir ayrıcalık olarak kabul edilmektedir (Songcharoen vd., 2024, s. 230). Ağa üyelikten ve UNESCO adının ve logosunun eş zamanlı kullanımından kaynaklanan faydalar, daha yüksek turist ve yatırım akışından şehir sakinleri ve işletmeler arasında daha güçlü bir memnuniyet ve gurur duygusuna kadar değişmektedir (Pearson ve Pearson, 2017, ss. 346-347).

Yıllar içinde UYŞA'nın küresel etkisi ve önemi çok büyük olmuştur. Ağ, farklı bölgelerden şehirlerin üye olmasıyla önemli bir büyümeye tanıklık etmiştir. Bu büyümeye sadece sayılarla ilgili değil; aynı zamanda bu ittifaklardan ortaya çıkan iş birliklerinin ve projelerin kalitesiyle de ilgilidir (Prayudi vd., 2024, ss. 171-172). UYŞA, yenilikçi uygulamaların paylaşılmasına, stratejik ortaklıkların kurulmasına ve kentsel topluluklar üzerinde somut bir etkisi olan iş birliğine dayalı projelerin yürütülmesine zemin hazırlamıştır. Ağın, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik ilerleme ve sosyal uyum için katalizör olarak kültür ve yaratıcılığın muazzam potansiyelini vurgulamadaki rolü göz ardı edilemez (de Oliveira ve Pacheco, 2024, s. 411). UYŞA bünyesindeki kentlere, kültürel hazinelerini ön plana çıkarmaları, karşılıklı öğrenmeye katılmaları ve kentsel yaşamı derinden etkileyen küresel girişimlere katılmaları için benzersiz bir platform sunulmaktadır (Songcharoen vd., 2024, s. 230).

2.1. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Başvuru Kriterleri

UYŞA, farklı jeodemografik, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel ortamlara sahip tüm kıtalardan ve bölgelerden şehirleri bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Ağ, ortak hedefler için kaynakları ve bilgiyi bir araya getirmeyi ve şehirler arası ortaklıklar aracılığıyla uluslararası düzeyde iş birliği yapmayı taahhüt eden şehirlerden oluşmaktadır (UNESCO, 2025b, ss. 1-2). UYŞA başvuru kriterleri dört ana başlık altında gruplandırılmıştır:

- a) Başvuru Gerekçesi, Vizyon ve Beklenen Etkiler: Başvuran şehir hem yerel hem uluslararası düzeyde ağın hedeflerine katkı sağlamayı taahhüt etmelidir. Mevcut kalkınma stratejileri ve politikalar, kültür ve yaratıcılığın 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ne katkısını desteklemelidir. Şehir hedefleri ile UYŞA'nın amaçları arasında güçlü bir uyum olmalıdır. Orta ve uzun vadede şehirde sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayacak etkiler öngörülmelidir (UNESCO, 2025b, s. 3).
- b) Başvuru Hazırlık Süreci: Belediye, başvuru tasarımı ve potansiyel eylem planının uygulanmasında doğrudan yer almalıdır. Kamu ve özel sektör ile STK'ların katılımı sağlanmalı; yaratıcı sektörün ilgili temsilcileri sürece dâhil edilmelidir (UNESCO, 2025b, s. 3).
- c) Ağa Katkı Sağlayacak Unsurlar: Kültür ve yaratıcılığın sosyoekonomik kalkınmadaki rolünü güçlendiren mevcut strateji ve girişimler bulunmalıdır. Yaratıcı alanın tarihsel önemi ve güncel sosyal-ekonomik bağlamdaki yeri vurgulanmalıdır. Fuar, konferans, sergi gibi etkinliklerde deneyim sahibi olunmalı; sanat eğitimi, kapasite geliştirme ve yaratıcı endüstrilere destekleyici mekanizmalar bulunmalıdır. Kültürel katılımı artıracak ve özellikle dezavantajlı gruplara yönelik programlar sunulmalıdır. Uluslararası iş birliği girişimleri ve yaratıcı alanlar arasında sinerji yaratacak projeler öne çıkarılmalıdır (UNESCO, 2025b, ss. 3-4).
- d) Ağın Hedeflerine Katkı: Şehrin kültürel ve yaratıcı varlıkları etkili biçimde kullanılmalı, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir eylem planı sunulmalıdır. Yerel ve uluslararası düzeyde ağın hedeflerine katkı sağlayacak yenilikçi projeler önerilmelidir. Küresel Güney şehirleriyle iş birliği, disiplinler arası sinerji, finansal sürdürülebilirlik ve etkili iletişim stratejileri geliştirilmelidir. Şehir, her dört yılda bir yapılacak raporlama sürecine katılmayı taahhüt etmelidir (UNESCO, 2025b, s. 4).

3. Yöntem

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamındaki şehirlerinin UNESCO web sitesinde nasıl tanımlandığını ve bu şehirlerin hangi yaratıcı özelliklerinin vurgulandığını belirlemektir. Nitel araştırma yaklaşımı, olguların doğrudan gözlem yerine metinler üzerinden yorumlanmasına olanak tanıdığı için uygun görülmüştür (Özdemir ve Tuti, 2023). Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve tematik analiz tekniklerinin birlikte kullanıldığı bir tasarıma sahiptir. Doküman incelemede internet sayfaları, transfer yoluyla elde edilen raporlar, elektronik yazılar kolayca ulaşılabilen veri kaynakları olarak kabul edilebilmektedir (Merriam, 2018, s. 149). Tematik analiz, sosyal bilimlerde araştırma tekniklerinin önemli yöntemlerinden birini oluşturmaktadır (Çarıkçı vd., 2024, s. 129). Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma, UNESCO'nun resmî Creative Cities Network (unesco.org) web sitesinde Türkiye'ye ait

yaratıcı şehirlerin açıklamalarını birincil veri kaynağı olarak kullanmıştır. Analiz birimi, her bir kentin tanıtım metnidir. Veriler 2025 yılı itibarıyla UNESCO'nun güncellediği çevrimiçi şehir profillerinden derlenmiştir. Her şehir sayfasındaki metinler çıktı alınarak nitel veri analizine uygun biçimde kodlama sürecine hazırlanmıştır. Ek olarak, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nun duyuruları ve ağ hakkında yayımladığı bilgiler üçüncül doğrulama kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikle Türkiye'den UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na girmeyi başarmış şehirler tespit edilmiştir. Bu şehirlerin listesi oluşturulmuş ve araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma, bu web sitesindeki Türkiye şehirlerine ilişkin metinler etrafında şekillendirilmiştir.

Verilerin analizinde Braun ve Clarke (2006) tarafından geliştirilen altı aşamalı tematik analiz modeli uygulanmıştır. Analiz, araştırmanın amaçları doğrultusunda sistematik biçimde yürütülmüştür:

- i) *Veriye aşinalık*: UNESCO'nun her şehir için yayımladığı İngilizce tanıtım metinleri analiz birimi olarak kullanılmıştır. UNESCO metinleri tüm şehirler için ayrı ayrı okunmuş, içerik bütünlüğü korunarak Türkçeye çevrilmiş ve ilk notlar alınmıştır. Bu metinler yapısal olarak birbirine benzer özelliktedir. Metin içerikleri, şehrin tanıtımı (coğrafya, tarih, kültür), yaratıcı alanın önemi, UNESCO kapsamındaki faaliyetler, geleceğe dönük eylem planı gibi temel unsurlardan oluşmaktadır. Bu unsurlar, kodlamada karşılaştırılabilir bir temel oluşturmuştur.
- ii) *İlk kodların oluşturulması*: Metinler dikkatlice okunarak, şehirlerin anlatımında tekrar eden ifadeler işaretlenmiştir. Metinlerden, miras, gastronomi, sürdürülebilirlik, tasarım, inovasyon, iş birliği, kapsayıcı kalkınma, tarım, güçlendirme, müzik, kültürel kimlik, toplumsal uyum gibi kavramsal kodlar çıkarılmıştır. Bu ifadeler anlam bakımından benzer kümelere ayrılarak açık kodlar elde edilmiştir.
- iii) *Temaların aranması*: Kodlar benzerlik ve ilişkilerine göre gruplanarak kavramsal temalar oluşturulmuştur.
- iv) *Temaların gözden geçirilmesi*: Bulunan temalar şehir bazında ve genel düzeyde karşılaştırılmış, temalar arası örtüşme ve tutarlılıklar kontrol edilmiştir.
- v) *Temaların adlandırılması ve tanımlanması*: Nihai temalar “Kültürel Mirasın Yaşatılması ve Yerel Kimlik”, “Yaratıcılıkla Kentsel Yenilik ve Dönüşüm”, “Sürdürülebilir Kalkınma ve Ekolojik Yaklaşımlar”, “Katılımcı ve Kapsayıcı Yönetişim” ve “Uluslararası Görünürlük ve Kültürel Diplomasi” olarak belirlenmiştir.
- vi) *Raporlama*: Elde edilen temalar, UNESCO'nun şehir açıklamaları ile desteklenerek tablo ve örnek ifadeler eşliğinde bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Bu çalışmada UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda yer alan Türkiye şehirlerinin UNESCO web sayfaları analiz edilerek değerlendirilmiştir. UNESCO'nun web sitesinde yaratıcı şehirler sekmesi altında dünya genelindeki farklı ülkelerden 408 şehrin olduğu görülmüştür.

Tablo 1

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Yer Alan Türkiye Şehirleri

Şehrin Adı	Yaratıcı Alan	Katılım Yılı
Gaziantep	Gastronomi	2015
Hatay	Gastronomi	2017
İstanbul	Tasarım	2017
Kütahya	Zanaat ve Halk Sanatları	2017
Afyonkarahisar	Gastronomi	2019
Kırşehir	Müzik	2019
Bursa	Zanaat ve Halk Sanatları	2021
Şanlıurfa	Müzik	2023
Kahramanmaraş	Edebiyat	2025

Not. UNESCO (2025a). UNESCO Creative Cities Network. <https://www.unesco.org/en/creative-cities?hub=80094> kaynağından yazarlarca derlenmiştir.

Tablo 4.1'de görüldüğü üzere Türkiye'den "gastronomi", "tasarım", "zanaat ve halk sanatları" ve "müzik" yaratıcı alanlarından toplam dokuz şehir ağda yer almaktadır. Türkiye'den hiçbir şehir "film", "edebiyat" ve "medya sanatları" yaratıcı alanlarından listeye girememiştir. Ağa katılan ilk şehir olan Gaziantep 2015 yılında ve son şehir olan Kahramanmaraş ise 2025 yılında katılım sağlamıştır. 31.10.2025 tarihinde Yaratıcı Şehirler Ağı'na seçilen Kahramanmaraş için UNESCO web sayfasında henüz bir içerik oluşturulmamıştır.

4.1. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Türkiye Şehirlerinin Tanıtım İçeriklerinin Yapısal Özellikleri

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nın resmî web sitesinde yer alan Türkiye şehirlerine ait tanıtım içerikleri incelenmiştir. Analiz kapsamında Gaziantep, Hatay, İstanbul, Kütahya, Afyonkarahisar, Kırşehir, Bursa ve Şanlıurfa şehirlerine ilişkin metinler değerlendirilmiş ve içeriklerin yapısal özellikleri, öne çıkarılan unsurlar ve söylemler olarak ele alınmıştır. Analiz sonucunda şehirlerin sadece kültürel değerleriyle değil; aynı zamanda geleceğe yönelik stratejik planlamaları, yaratıcı ekonomi politikaları ve küresel görünürlük hedefleriyle de sunulduğu anlaşılmaktadır.

4.1.1. Gaziantep

UNESCO, "Creative Cities Network" web sitesinde Gaziantep için 369 kelimeden ve dört adet yemek fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve dört maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Gaziantep'in coğrafi konumu, demografik özellikleri ve gastronominin şehrin kültürel ve ekonomik yapısındaki önemi hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci paragrafta şehrin jeokültürel yapısının avantajlarından ve düzenlenen festival

ve organizasyonlardan bahsedilmiştir. Üçüncü paragrafta belediyenin sürdürülebilir ekolojik programlar vasıtasıyla kentsel yaşam kalitesini ve kalkınmayı desteklediği anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, kültürlerarası diyalogu destekleyecek mutfak projesi, sosyal katılımı arttıracak engelsiz atölye projesi, diğer yaratıcı gastronomi şehirleriyle kurulacak iş birlikleri ve ortak düzenlenecek uluslararası gastronomi festivalinden bahsedilmektedir.

4.1.2. Hatay

UNESCO, “Creative Cities Network” web sitesinde Hatay için 370 kelimeden ve bir adet yemek fotoğrafından (Yemekler, otlar ve baharatlar) oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve beş maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Hatay’ın coğrafi konumu, demografik özellikleri ve baharatların ve otların şehrin kültürel ve ekonomik yapısındaki önemi hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci paragrafta Hatay Kent Konseyinin, yemek kültürünü tanıtmak için dernekler ve STK’lar ile birlikte düzenlediği festivaller, fuarlar ve etkinliklerden bahsedilmektedir. Üçüncü paragrafta belediyenin tarım destekleri, sağlıklı beslenme, gıda güvenliği ve gastro kültür konularına yönelik çalışmaları anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, çiftçiler, kadınlar ve üreticiler tarafından yönetilecek bir tarım ve gıda parkı projesi, profesyonellere eğitim verecek bir gıda akademisi projesi, diğer yaratıcı gastronomi şehirlerindeki şefler ve öğrenciler ile iş birlikleri ve ortak düzenlenecek gastronomi mutfak fuarı düzenlemekten ve tarım ile gastronomi aracılığıyla mültecileri güçlendirmekten bahsedilmektedir.

4.1.3. İstanbul

UNESCO, “Creative Cities Network” web sitesinde İstanbul için 434 kelimeden ve bir adet şehir fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve yedi maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta İstanbul’un yüz yıllar boyunca süregelen coğrafi, sosyal, tarihi, kültürel ve ekonomik önemi, demografik özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci paragrafta her yıl şehirde düzenlenen 20’den fazla uluslararası tanınan tasarım organizasyonlardan, şehirdeki sanat galerilerinden, kongre merkezlerinden ve üniversitelerden bahsedilmiştir. Üçüncü paragrafta kamu ve özel kurumlarının, yenilik ve yaratıcılığı şehrin vizyon ve politikalarının temeline konumlandığı anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, güncel kentsel sorunları ele alan Tasarım Şehri Zirvesi projesinden, tasarım ve el sanatlarını birleştirecek ortak yaratım projesinden, tüm el sanatları, tasarım ile ilgili güncellenen bir envanter oluşturma amaçlı Dokümantasyon Programından, tasarımcılar için bir merkez olacak Tasarım ve İnovasyon Merkezi, bilgi ve deneyim paylaşım amaçlı tasarım ve deneyim değişim programından, sürdürülebilir ve akıllı şehir tasarımları ve Meksiko şehri ile ortaklaşa yapılacak Çapraz Yaratıcı Öğrenme programından bahsedilmektedir.

4.1.4. Kütahya

UNESCO, “Creative Cities Network” web sitesinde Kütahya için 426 kelimeden ve bir adet çini yapım fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve altı maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Kütahya hakkında coğrafi ve demografik bilgiler ile çininin anavatanı olması anlatılmaktadır. İkinci paragrafta şehirde çini tanıtımı amacıyla düzenlenen etkinliklerden ve araştırma kuruluşlarından bahsedilmektedir. Üçüncü paragrafta belediyenin kültürel faaliyetler için yürütmüş olduğu üç yönlü çalışmalar anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, çini tasarım ve üretimini genç nesillere aktarma projesinden, gençleri el ve halk sanatlarına yönlendirmeden, çini üretim sertifikasyonu

geliştirmekten, ağın gelişmesi için az bilindiği bölgelere destek verilmesinden, etkinliği arttırmak için kamu ve özel sektörler ile STK'ları bir araya getirmekten ve farklı pazarlara açılmaktan bahsedilmektedir.

4.1.5. Afyonkarahisar

UNESCO, "Creative Cities Network" web sitesinde Afyonkarahisar için 391 kelimedenden ve bir adet yemek yapım ve sunum fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve dört maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Afyonkarahisar hakkında coğrafi ve ekonomik bilgiler ile gıda üretimi ve hayvancılık konularındaki yetkinliği anlatılmaktadır. İkinci paragrafta şehirde gastronominin öneminden ve düzenlenen festivallerden bahsedilmektedir. Üçüncü paragrafta hükümet tarafından yerel gastronomiyi zenginleştirmek ve istihdamı arttırmak amacıyla verilen destekler anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, uluslararası katılımı destekleyen sürdürülebilir kalkınma sağlayan projelerden, dezavantajlı grupları destekleyecek programlardan, kültürel mal ve hizmetlerin sunulduğu Gastronomi Müzesinden ve enerji tasarrufu sağlarken gıda atıklarını azarlatacak projelerden bahsedilmektedir.

4.1.6. Kırşehir

UNESCO, "Creative Cities Network" web sitesinde Kırşehir için 441 kelimedenden ve bir adet müzisyen fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği üç paragraf ve dört maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Kırşehir hakkında coğrafi ve kültürel bilgiler ile müziğin şehrin yapısındaki yeri anlatılmaktadır. İkinci paragrafta şehirde müziğin kültürel ve dini öneminden ve düzenlenen festivallerden bahsedilmektedir. Üçüncü paragrafta şehrin devlet destekli başlatmış olduğu müzik projeleri anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, diğer ağ şehirlerinin katılacağı konferans projesinden, şehrin en büyük festivalinin uluslararasılaşmasından, müzik köşeleri ile hediyelik eşya üretimi projelerinden ve Afrika ve Arap ülkelerine verilecek desteklerden bahsedilmektedir.

4.1.7. Bursa

UNESCO, "Creative Cities Network" web sitesinde Bursa için 282 kelimedenden ve bir adet dokuma tezgâhı fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği bir paragraf ve üç maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Bursa'nın ipek ticaretinin geçmişine dayanan zengin kültürel mirası, sanatsal bilgisi ve 55 adet kültür merkezi, 20 adet sanat galerisi ve şehrin tarihi ipekçilik endüstrisini sergileyen popüler Koza Han da dâhil olmak üzere 28 adet müzesinden bahsedilmektedir. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, uluslararası iş birliğini güçlendirmekten ve sürdürülebilir kalkınmadan, deneyimler ile uygulamaların paylaşımı vasıtasıyla profesyoneller ile gençleri buluşturmaktan ve kamu sektörü ile özel sektörü ve STK'ları bir araya getirmekten bahsedilmektedir.

4.1.8. Şanlıurfa

UNESCO, "Creative Cities Network" web sitesinde Şanlıurfa için 272 kelimedenden ve bir adet dokuma tezgâhı fotoğrafından oluşan bir tanıtım içeriği hazırlamıştır. Metin içeriği dört paragraf ve dört maddeden oluşmaktadır. İlk paragrafta Şanlıurfa'nın tarih öncesine dayanan zengin müzik ve kültürel mirasından bahsedilmektedir. İkinci paragrafta şehrin müzik kültürünü besleyen konservatuvarlar, kültür merkezleri ve diğer organizasyonlar anlatılmaktadır. Üçüncü paragrafta şehrin çok farklı gruplar için fırsatlar sunduğundan ve diğer ağ şehirleri ile olan iş

birliklerinden bahsedilmektedir. Dördüncü paragrafta şehrin ağı dâhil edilmesinin sağladığı faydalar anlatılmıştır. Şehrin geleceği dönük planlamalarını anlatan maddelerde, ağı dahil üyeler ile uluslararası iş birliğini güçlendirmekten, kadınlar ve marjinal gruplar için merkezler kurmaktan, kamu katılımı ile kültür ve müziği şehir hayatının bir parçası yapmaktan ve müzik geleneğini sürdürülebilir kentsel gelişimin bir bileşeni yapmaktan bahsedilmektedir.

4.2. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Türkiye Şehirlerinin Tanıtım İçeriklerinin Tematik Analizi

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamında incelenen Türkiye şehirlerine ait tanıtım metinleri, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş ve ortak söylem örüntüleri doğrultusunda çeşitli temalar altında sınıflandırılmıştır. Analiz sürecinde şehirlerin kültürel miras unsurlarını nasıl temsil ettikleri, yaratıcılığı kentsel kalkınma ile nasıl ilişkilendirdikleri, sürdürülebilirlik anlayışlarını hangi söylemler üzerinden kurdukları ve uluslararası ağ ilişkilerini nasıl konumlandıkları incelenmiştir. Elde edilen bulgular, UNESCO'nun yaratıcı şehir yaklaşımının yalnızca kültürel üretimle sınırlı olmadığını; aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma, sosyal kapsayıcılık, yaratıcı ekonomi, kültürel diplomasi ve çok paydaşlı yönetim anlayışlarıyla bütünleştiğini göstermektedir. Şehirlerin tanıtım içeriklerinde tarihsel mirasın korunması ile çağdaş yaratıcı endüstrilerin bir arada sunulduğu, yerel kimliğin küresel görünürlük hedefleriyle ilişkilendirildiği ve kültürel faaliyetlerin ekonomik ve sosyal kalkınmanın bir aracı olarak konumlandırıldığı görülmektedir. Bu kapsamda analiz sonucunda belirlenen beş temel tema, ana içerik ve odaklar, ilgili şehirler ve öne çıkan kavramlar Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 2

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Yer Alan Türkiye Şehirleri Tematik Analiz Özeti

Tema Başlığı	Ana İçerik ve Odaklar	Şehirler	UNESCO'da Öne Çıkan Kavramlar
Kültürel Mirasın Yaşatılması ve Yerel Kimlik	Tarihsel zanaat, müzik, gastronomi ve geleneksel sanatların modern yaşamla bütünleşmesi.	Gaziantep, Kütahya, Bursa, Kırşehir, Şanlıurfa	kültürel miras, zanaatkarlık, kimlik, gelenek
Yaratıcılıkla Kentsel Yenilik ve Dönüşüm	Yaratıcı endüstriler, tasarım, gastronomi ve yenilikçi üretim modelleriyle kentsel gelişim.	İstanbul, Afyonkarahisar, Hatay	inovasyon, tasarım odaklı dönüşüm, yaratıcı endüstriler
Sürdürülebilir Kalkınma ve Ekolojik Yaklaşımlar	Ekolojik gıda üretimi, döngüsel ekonomi, çevresel duyarlılık ve sosyal dayanıklılık.	Hatay, Gaziantep, Afyonkarahisar, Kahramanmaraş	sürdürülebilirlik, çevre programları, dayanıklılık, yeşil büyüme
Katılımcı ve Kapsayıcı Yönetişim	Belediye, STK, özel sektör ve vatandaşın birlikte üretim süreçlerine dahil edilmesi.	Hatay, Kırşehir, Bursa	katılım, kapsayıcılık, ortak yönetim, toplumsal katılım
Uluslararası Görünürlük ve Kültürel Diplomasi	Yaratıcı şehirler arası iş birliği, festival ve değişim programları ile küresel etkileşim.	İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa, Kırşehir	uluslararası işbirliği, değişim, görünürlük, ağ oluşturma

4.2.1. Kültürel Mirasın Yaşatılması ve Yerel Kimlik

Bu tema, şehirlerin tarihsel ve kültürel miraslarını çağdaş üretim biçimleriyle yaşatmalarına odaklanmaktadır. Bu temada kültürel ekonomi anlayışı, sürdürülebilir kalkınmanın kültürel temelini oluşturan bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Bu temanın alt kodları, somut olmayan miras, yerel üretim geleneği, kültürel kimlikte süreklilik ve coğrafi işaretli değerlerdir.

- **Gaziantep:** Gaziantep'te mutfak değerleri toplumsal mirasla bütünleşmiştir. Şehir, “Demir Çağı’ndan beri süregelen mutfak mirası”, “yemek gelenekleri aracılığıyla sosyal uyum”, “günlük yaşam mutfak kültürü” ve “coğrafi işaretli ürünler” ifadeleriyle gastronomiyi kimlik ögesi olarak konumlandırmaktadır.
- **Kütahya:** “Yüzyıllara dayanan bir yaratıcı miras olan çini üretiminin merkezi”, “atalarımızın zanaatı” ve “seramik geleneklerinin sürekliliği” anlatımlarıyla çini sanatının kuşaktan kuşağa aktarımı, kültürel üretim ve zanaatkârlık bütünleşmiştir.
- **Bursa:** “Geleneksel ipekçilik ve İznik çinileri” gibi referanslarla tarihsel zanaat kültürünün sürekliliğini belirtmektedir.
- **Kırşehir:** Müzik mirasını “Abdal müzisyenler” ifadesiyle somut olmayan kültürel mirasın sürdürücüsü olarak gösterilmektedir.
- **Şanlıurfa:** “Neolitik müzik kültürü” ifadesiyle tarih öncesi dönemden beri süre gelen bir mirasın temsilcisi olduğu belirtilmektedir.

4.2.2. Yaratıcılıkla Kentsel Yenilik ve Dönüşüm

Bu tema, kentlerin modernizasyon süreçlerinde yaratıcılığı bir kentsel yenilik stratejisi olarak algıladığını göstermekte ve şehirlerin yaratıcı endüstrilerin kentsel dönüşüm, ekonomik kalkınma, eğitim, teknoloji ve sosyal yenilik aracı olarak kullanmalarını ifade etmektedir. Bu tema kapsamında şehirlerin yaratıcılığı, sürdürülebilir şehir planlaması, yenilikçi üretim süreçleri, bilgi aktarımı ve yaratıcı ekonomi politikalarıyla oluşmaktadır. Bu temanın alt kodları, tasarım tabanlı inovasyon, gastronomide yenilik, kültür temelli tasarım, eğitim ve bilgi aktarımı ve dijitalleşmedir.

- **İstanbul:** “Tasarım odaklı kentsel dönüşüm”, “Tasarım Şehri Zirvesi” gibi uygulamalar ile yaratıcılığı şehir vizyonuna entegre etmiştir. “Akıllı şehir vizyonu” ve “dönüşümün katalizörü olarak tasarım” ifadeleriyle yaratıcı ekonominin merkezi olmuştur.
- **Hatay:** “Tarım ve gıda inovasyon parkı” ve “mutfak akademisi” projeleriyle yaratıcı yenilik ve eğitim ön çıkmaktadır.
- **Afyonkarahisar:** “Kırsal-kentsel geçiş bölgesi boyunca kapsayıcı ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma” ifadesi, gastronomiyi kalkınma aracı olarak konumlandırmaktadır.
- **Şanlıurfa:** müziğin “kapsayıcılık ve sosyal inovasyon aracı” şeklinde toplumsal dönüşüm aracı olarak tanımlandığı görülmektedir.

4.2.3. Sürdürülebilir Kalkınma ve Ekolojik Yaklaşımlar

Bu tema, kültürel faaliyetlerin yaşam kalitesini artıran, doğal kaynakların korunmasını destekleyen ve toplumsal dayanıklılığı güçlendiren araçlar olarak konumlandırılmasını ifade etmektedir. Bu temanın alt kodları, çevresel sürdürülebilirlik, ekolojik gıda üretimi, döngüsel ekonomi, sosyal sürdürülebilirlik, yerel üretim-ekonomi dengesi ve afet sonrası dayanıklılıktır.

- **Hatay:** “Sağlıklı beslenme, tarımsal gıda güvenliği ve gastronomi yoluyla mültecilerin güçlendirilmesi” gibi sürdürülebilir sosyal programlara dikkat çekmektedir.

- **Gaziantep:** “Yaşam kalitesini artıran sürdürülebilir ekolojik programlar” ön plana çıkmaktadır.
- **Afyonkarahisar:** Gastronomi projeleri, “sürdürülebilir çevre programları” ve “gıda israfının azaltılması” yaklaşımları çerçevesinde çevre odaklı bir bakış açısıyla ele alınmaktadır.
- **Kahramanmaraş:** “Edebiyatı dayanıklılığı ve deprem sonrası toparlanmayı teşvik etmek için kullanmak” ifadesiyle kültürel sürdürülebilirliği sosyal yaralarla ilişkilendirmektedir.

4.2.4. Katılımcı ve Kapsayıcı Yönetişim

Bu tema, şehirlerin kültürel ve yaratıcı kalkınma süreçlerine kamu kurumlarıyla birlikte özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yerel toplulukların ortak katılımına odaklanmaktadır. Bu tema kapsamında yönetim anlayışının çok paydaşlı, iş birliğine dayalı ve toplumsal kapsayıcılığı önceleyen bir yapı üzerine kurulması ön görülmektedir. Bu temanın alt kodları, çok paydaşlı yönetim, toplumsal katılım, kadın ve gençlerin güçlendirilmesi ve kapsayıcı kültür politikasıdır.

- **Hatay:** “Gıda parkını yöneten çiftçiler, kadınlar ve üreticiler” ifadesi ile belediye, sivil toplum örgütleri ve gastronomi girişimleri arasında kurulan katılımcı iş birliği modeline sahiptir.
- **Kırşehir:** “Marjinalleşmiş sosyal gruplar da dâhil olmak üzere tüm vatandaşların müzik sektöründe fırsatlara sahip olmasını sağlamak” ifadesi, müzik kültürünün belediye destekli projeler ve eğitim kurumları aracılığıyla topluma yayılması ile sosyal kapsayıcılığı örneklemektedir.
- **Bursa:** “Kamu, özel ve STK sektörlerini bir araya getirmek” yaklaşımı yönetim odağını ortaya koymaktadır.

4.2.5. Uluslararası Görünürlük ve Kültürel Diplomasi

Bu tema, şehirlerin küresel ölçekte tanınırlık kazanmasına, uluslararası iş birlikleri geliştirmesine ve kültürel değerlerini diplomatik bir araç olarak kullanmasına odaklanmaktadır. Bu temanın alt kodları, Uluslararası etkinlikler, kent diplomasi ağları, proje ortaklıkları ve UNESCO markalaşmasıdır.

- **İstanbul:** “Meksiko Şehri ile disiplinler arası öğrenme” programıyla ağlar arası iki yönlü bilgi alışverişi sağlamaktadır.
- **Gaziantep ve Hatay:** “Diğer Yaratıcı Şehirlerle ortak gastronomi festivalleri” ile gastronomi diplomasisi yürüterek uluslararası görünürlük sağlamaktadırlar.
- **Kırşehir:** Afrika ve Arap ülkelerindeki kentlerle “müzik alanında aday şehirlerin desteklenmesi” faaliyetleri düzenlemektedir.
- **Şanlıurfa:** “Sosyal uyumu güçlendirmek için müzik” yaklaşımını küresel düzeyde yaymayı hedeflemektedir.

5. Sonuç

Küreselleşme, şehirlerin arasındaki rekabeti farklılaşan ve yeni çabalar gerektiren bir forma sokmuştur. Bazı şehirler, yaratıcı hale gelerek diğer şehirlerden ayrışıp markalaşarak bir rekabet gücü kazanmıştır. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, kültür ve yaratıcılığın sürdürülebilir kentsel kalkınmada stratejik bir faktör olarak kullanılmasını teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. Ağ, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine, özellikle de kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir şehirlere odaklanarak uluslararası iş birliğini geliştirmeyi, kültürel alışverişi teşvik etmeyi ve yaratıcılığı kentsel politikalara entegre etmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye, bu ağa gastronomi, müzik, tasarım, edebiyat ve zanaat gibi farklı yaratıcı alanlarda dokuz şehirle dâhil olmuştur. Diğer iki yaratıcı alanda bir Türkiye şehri bulunmamaktadır. Oldukça zengin bir kültürel mirasa sahip olan Türkiye'nin film ve medya sanatları yaratıcı alanlarına, ağa dâhil olmayan 72 şehirden adaylar çıkarması olasıdır. Bu durumun sağlanması için, yerel kültürel envanterin ve potansiyelin belirlenmesi, stratejik planlamanın ve yönetişimin sağlanması, katılımcı ve kapsayıcı bir süreç organizasyonu, kültürel altyapı ve kapasite gelişim süreci, ulusal ve uluslararası görünürlük çalışmaları, güçlü ve sürdürülebilir başvuru dosyaları, politika ve finansman desteklerinin sağlanması gerekmektedir.

UYŞA listesinde yer alan Gaziantep, zengin ve köklü mutfak mirasıyla Türkiye'nin ve dünyanın önde gelen gastronomi şehirlerinden biridir. Coğrafi işaretli ürünleri ve mutfak kültürünün gündelik yaşama entegre olması en güçlü yönüdür. Hatay, Akdeniz ve Orta Doğu'nun birleşim noktasında yer alan, çok kültürlü ve çok katmanlı gastronomi mirasıyla dikkat çeken bir şehirdir. Antakya mutfacı; Müslüman, Hristiyan ve Yahudi kültürlerinin ortak izlerini taşımaktadır. İstanbul, tarihsel zenginliği ve çağdaş tasarım kapasitesiyle UYŞA'da önemli bir konumda yer almaktadır. Moda, grafik tasarım, mimarlık ve endüstriyel tasarım gibi alanlarda güçlü bir yaratıcı sektöre sahiptir. Kırşehir, Türk halk müziği ve âşık geleneğinin yaşatıldığı önemli bir merkezdir. Abdal kültürünün UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesinde yer alması bu şehir için büyük bir avantajdır. Osmanlı'dan günümüze gelen ipekçilik ve tekstil geleneğiyle Bursa, zanaat alanında güçlü bir geçmişe sahiptir. Halk sanatları, geleneksel üretim yöntemleriyle desteklenmektedir. Şanlıurfa, sıra geceleri, halk müziği ve dini-mistik müzik gelenekleriyle tanınır. Yaratıcı müzik pratiği halk kültürünün merkezinde yer alır. Kütahya, çini ve seramik sanatlarıyla tanınan, üretim-tasarım sentezini sürdüren bir şehirdir. Zanaatkârlık geleneği, eğitim ve atölye programlarıyla desteklenmektedir. Afyonkarahisar, kaymak, sucuk, haşhaş gibi geleneksel ürünlerle özgün bir gastronomi kimliğine sahiptir. Şehir, termal turizmle bütünleşen gastronomi potansiyeliyle dikkat çekmektedir.

Yazarların Katkı Oranı

Birinci Yazar'ın çalışmaya katkısı %50, İkinci Yazar'ın çalışmaya katkısı %50 oranındadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedirler.

Kaynakça

- AlShaalan, M. K., & Durugbo, C. M. (2025). City branding as innovation for tourism development: Systematic review of literature from 2011 to 2023. *Management Review Quarterly*, 75(3), 2173-2205. <https://doi.org/10.1007/s11301-024-00431-2>
- Arcos-Pumarola, J., Paquin, A. G., & Sitges, M. H. (2023). The use of intangible heritage and creative industries as a tourism asset in the UNESCO creative cities network. *Heliyon*, 9(1), e13106. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e13106>
- Bawole, P. (2020). Pengembangan kampung kota sebagai salah satu alternatif tujuan wisata minat khusus. *ARTEKS: Jurnal Teknik Arsitektur*, 5(1), 121-132. <http://doi.org/10.30822/arteks.v5i1.362>
- Boz, B., & Kayran, M. F. (2026). Diyarbakır ilinin mutfak kültürünün UNESCO yaratıcı şehirler ağına girme potansiyelinin SWOT analizi çerçevesinde değerlendirilmesi. *Anatolia Social Research Journal*, 5 (1), 30-44. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19307643>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bulgan, B. (2021). *Mutfak kültürünün şehir markalaşması oluşturmadaki etkisi: Afyonkarahisar üzerine bir araştırma* (Tez No. 685461) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Connolly, M. (2025). Creative Cities. In *Creativity in Education, Urban and Cultural Policy: A Critique of a Contemporary Keyword* (pp. 151-172). Cham: Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-82798-3_9
- Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önala, L., & Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 10(37), 127-140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>
- de Oliveira, L. C., & Pacheco, C. S. G. R. (2024). A região administrativa integrada de desenvolvimento do polo Petrolina/PE–Juazeiro/BA, Brasil e as suas cidades criativas. *Diversitas Journal*, 9(1), 408-425. <https://doi.org/10.48017/dj.v9i1.2344>
- Fakıbbaba-Dedeoğlu, E., & Yalçın, M. (2025). Somut olmayan kültürel mirasın korunması kapsamında yaratıcı şehirler ağı'nın etkisi. *Milli Folklor*, 19(145), 74-87. <https://doi.org/10.58242/millifolklor.1342559>
- Florek, M. (2011). No place like home: Perspectives on place attachment and impacts on city management. *Journal of Town & City Management*, 1(4), 346-354. https://www.researchgate.net/publication/288350728_No_place_like_home_Perspectives_on_place_attachment_and_impacts_on_city_management
- Gathen, C., Skoglund, W., & Laven, D. (2020, May). The UNESCO creative cities network: A case study of city branding. In *International symposium: New metropolitan perspectives* (pp. 727-737). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48279-4_68
- Gibson, C., & Kong, L. (2005). Cultural economy: A critical review. *Progress in Human Geography*, 29(5), 541-561. <https://doi.org/10.1191/0309132505ph567oa>
- Göker Özyürek, S. (2025). Yaratıcı turizm: Kavramsal çerçeve ve Türkiye'deki uygulamalar. *Selçuk Turizm ve Bilişim Araştırmaları Dergisi*, (8), 1-11. <https://doi.org/10.71276/stbad.1721767>

Gülduran, Ç. A., & Arıkan Saltık, I. (2020). Sahnede şehirler! Türkiye'nin UNESCO yaratıcı şehirler ağı- Film alanı açısından değerlendirilmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 335-358. <https://doi.org/10.21733/ibad.797330>

Iakovaki, E., Konstantakis, M., Teneketzis, A., & Konstantakis, G. (2023). Analyzing cultural routes and their role in advancing cultural heritage management within tourism: A systematic review with a focus on the integration of digital technologies. *Encyclopedia*, 3(4), 1509-1522. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia3040108>

Jurene, S., & Jurenienė, V. (2017). Creative cities and clusters. *Transformations in business & economics*, 16(2). <https://www.transformations.knf.vu.lt/41/article/crea>

Khan, S., Prasad, V., Firoz, M. C., & Cyriac, S. (2025). Repositioning cities as development model based on the concept of creative city: A case of Kozhikode as a city of gastronomy. In *Urban planning and design for megacities in the Global South: Smart and sustainable development* (pp. 463-499). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-97-8370-0_20

Kolukısa, A. D., & Fidan, S. (2026). Gaziantep'te kent imgesi ve kültür ekonomisi: Çingene Kızı Mozaığı. *Kent Akademisi*, 19(2), 1-19. <https://doi.org/10.35674/kent.1793288>

Kongmee, A., Pranee, S., Pungniran, B., Techarattanased, N., & Lert-asavapatra, P. (2024). Cultural identity, authenticity perception, attitude behavior affecting behavior intention of the cities applying for UNESCO creative cities network in Thailand. *International Journal of Development Administration Research*, 7(1), 16-29. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ijdar/article/view/271374>

Leng, K. S., Mui, L. Y., & Badarulzaman, N. (2023). Glocalizing creative hub concept for malaysian creative city development: A conceptual review. *Geografia*, 19(1), 95-108. <https://doi.org/10.17576/geo-2023-1901-07>

Mackiewicz, M., & Namyslak, B. (2021). Development conditions for creative clusters in Poland in view of institutional environment factors. *Growth and Change*, 52(3), 1295-1311. <https://doi.org/10.1111/grow.12503>

Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.

Mutlu, A. S., & Sandıkcı, M. (2024). Unesco gastronomi kenti kriterleri rehberliğinde gastronomi eylem planı Afyonkarahisar örneği. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS)* E-ISSN: 2602-4411, 8(2), 96-114. <https://ijtebs.org/index.php/ijtebs/article/view/589>

Nasution, I., Surbakti, A., & Sebayang, V. A. (2021). Development of art, culture, and literature attractions for millennial generations. *International Journal of Linguistics, Literature and Culture*, 7(6), 517-524. <https://doi.org/10.21744/ijllc.v7n6.1982>

Nursanty, E., & Susilowati, I. (2021). The challenge of city competitive advantage-Rethinking creative city networking. *Arteks: Jurnal Teknik Arsitektur*, 6(3), 383-390. <https://doi.org/10.30822/arteks.v6i3.880>

Öncüer, M. E., Kucukusta, D., & Esen, Ö. (2025). Unesco yaratıcı şehirler ağına dâhil gastronomi şehirlerinde yer alan gastronomi tesislerindeki coğrafi işaret izleri. *Journal of Travel and Tourism Research*, 27, 43-59. <https://izlik.org/JA63EW27PA>

Özdemir, M., & Tuti, G. (2023). Nitel araştırma desenleri: Metodolojik bir temellendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 217-235. <https://doi.org/10.57115/karefad.1331759>

- Öztürk, B. (2026). Yaratıcı endüstriler: Şehir markalaşmasında gastronomi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, (1), 192-199. <https://doi.org/10.17123/atad.1911738>
- Pearson, D., & Pearson, T. (2017). Branding food culture: UNESCO creative cities of gastronomy. *Journal of Food Products Marketing*, 23(3), 342-355. <https://doi.org/10.1080/10454446.2014.1000441>
- Prayudi, P., Ardhanariswari, K. A., & Probosari, N. (2024). Destination branding management: The role of Ministry of Tourism and Creative Economy development a creative city in Indonesia. In *Proceedings of the 2nd International Conference on Advance Research in Social and Economic Science (ICARSE 2023)* (pp. 171-181). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-38476-247-7_19
- Prayuko, B. V., & Kusliansjah, Y. K. (2023). Identification of creative clusters and understanding its relation with heritage building clusters in Bandung, Indonesia. *International Journal of Multidisciplinary and Current Educational Research (IJMCER)*, 5(3), 58-70. https://www.ijmcer.com/wp-content/uploads/2023/07/IJMCER_G053058070.pdf
- Ratiu, D. E. (2024). Creativity and the city: New forms of work and life. In *Routledge Companion to Creativity and the Built Environment* (pp. 123-133). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003292821>
- Sarı, S., & Mengi, O. (2022). The role of creative placemaking: Re-visiting Darağaç Art District, İzmir. *M/C Journal*, 25(3). <https://doi.org/10.5204/mcj.2899>
- Songcharoen, V., Siriwichai, C., Homwiseswongsa, S., Fox, D., & Songcharoen, S. (2024). Case study of essential character design elements to communicate the identity of the UNESCO creative city of gastronomy: Phetchaburi, Thailand. *Journal of Urban Culture Research*, 29, 229-253. <https://doi.org/10.14456/jucr.2024.29>
- UNESCO. (2025a). *UNESCO creative cities network*. Erişim tarihi: 21 Aralık 2025, <https://www.unesco.org/en/creative-cities?hub=80094>
- UNESCO. (2025b). *UNESCO creative cities network call for applications 2025: Application guidelines*. https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/01/2025%20UCCN%20Application%20Guidelines%20-EN_1.pdf
- Zengin, B., Şen, L. M., & Uz, S. (2024). Somut olmayan kültürel miras kapsamında yaratıcı şehirler ağı: Bursa örneği (kavramsal bir analiz). *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(12), 963-980. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1474>